

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра Економіки та митної справи
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК Основи наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Управління персоналом та економіка праці, Митна справа, Цифрова економіка та електронний бізнес

(назва освітньої програми)

Спеціальність: 051 Економіка
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський)
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
Економіки та митної справи
(найменування кафедри)

Протокол № 1 від 29.08.2022 р.

м. Запоріжжя 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ВК Основи наукових досліджень Навчальна дисципліна Вибіркова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Соколов А. В., к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри Економіка та митної справи
Контактна інформація викладача	7698454, телефон викладача 0504567339, e-mail: sokolovav333@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	згідно до розкладу занять - https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mytnoyi-spravy дистанційне навчання – https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=2237
Обсяг дисципліни	Кількість годин – загальний обсяг 90 годин кредитів – 3 кредити ЕКТС розподіл годин: 14 годин лекційних, 14 годин лабораторних, 60 годин самостійна робота, 2 години індивідуальна робота, вид контролю - екзамен
Консультації	Згідно з графіком консультацій https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mytnoyi-spravy
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити Освітні компоненти: «Університетська освіта», «Основи економічного життя суспільства» Постреквізити Освітня компонента: є базою для написання курсових робіт, а саме: «Економіка праці та соціально-трудова відносини (у т.ч. курсова робота)» та «Управління персоналом (у т.ч. курсова робота)» для ОП Управління персоналом та економіка праці; «Митна політика та митне регулювання (у т.ч. курсова робота)» для ОП Митна справа; «Економіка та організація бізнесу (у т.ч. курсова робота)» та «Моделювання та прогнозування кон'юнктури ринку (в т.ч. курсова робота)» для ОП Цифрова економіка та електронний бізнес	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є сутність, мета, завдання, методи та організація наукового дослідження. Вивчення навчальних дисциплін «Основи наукових досліджень» дозволить сформувати у майбутніх фахівців компетентності, необхідні для здійснення науково-дослідницької роботи. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» у поєднанні з іншими дисциплінами (згідно матриць відповідності програмних компетентностей компонентам освітніх програм) у студентів будуть сформовані: загальні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дій в новій ситуації; здатність бути критичним і самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення; навички міжособистісної	

взаємодії; здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальні (фахові) компетентності: розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки; здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави; здатність обґрунтовувати рішення на основі розуміння закономірностей і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію; здатність самостійно виявляти проблеми при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Очікувані результати навчання з дисципліни (у поєднанні з результатами інших дисциплін згідно матриць забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОП):

асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу;

відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері;

показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;

демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;

вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки;

використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів;

оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною мовою;

вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у майбутніх фахівців компетентностей, необхідних для здійснення науково-дослідницької роботи.

5. Завдання вивчення дисципліни

Пізнавальні – надання студентам основних знань про проведення наукових досліджень в економіці, починаючи з підготовки рефератів, написання тез наукової доповіді і закінчуючи написанням курсових робіт; доведення студентам необхідності послідовного проведення наукових досліджень для одержання найбільш повних результатів через вміння логічно мислити, структурувати, класифікувати як практичні, так і теоретичні отримані дані.

Практичні – залучення студентів до наукової діяльності і зацікавлення їх самих творчим процесом дослідження.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організація науки.

Тема 1. Наука й наукові дослідження

Визначення терміну «наука». Мета науки.

Поняття та категорії.

Принципи та аксіоми.

Наукові закони.

Наукове дослідження.

Тема 2. Дослідження. Формулювання мети й завдань дослідження

Науковий напрямок.

Проблема дослідження.

Тема дослідження. Значимість теми дослідження. Характеристики теми дослідження – здійсненність і впровадженість.

Мета дослідження, принципи її формулювання.

Завдання дослідження.

Тема 3. Гіпотеза, її місце й ролі в дослідженні

Визначення терміну «гіпотеза». Гіпотеза в широкому змісті слова, у вузькому змісті слова. Істина.

Випадки при яких уживається гіпотеза. Необхідність гіпотези.

Вимоги, які пред'являються до сучасних гіпотез.

Основні стадії процесу побудови гіпотези. Спростування гіпотези.

Роль гіпотези в науковому дослідженні.

Важливість гіпотези. Цінність гіпотези.

Умови етапів вибору та розробки гіпотези. Розробка паралельних гіпотез.

Тема 4. Методи наукового дослідження

Визначення методу. Практичне й евристичне значення методу.

Методи, які застосовуються в межах однієї або декількох суміжних дисциплін.

Формальна логіка.

Діалектичний матеріалізм.

Науковий рівень дослідження.

Визначення методики дослідження. Ефективність і надійність методів. Конкретизація методів.

Загально-методичні принципи дослідження.

Альтернатива. Помилки при виборі щирої альтернативи.

Змістовий модуль 2. Загальні питання наукових досліджень.

Тема 5. Науковий аналіз у дослідженні

Сутність наукового аналізу.

Міркування як логічний шлях установлення істини.

Умовивід як логічна дія, за допомогою якої виявляється істинність нових суджень. Структура умовиводу. Види умовиводів. Групи умовиводів за ступенем спільності й спрямованості логічного слідства.

Способи наукового аналізу.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Особливості розвитку науки.

Наукова інформація.

Класифікація опублікованих і неопублікованих джерел.

Фактографічна й бібліографічна інформація.

Роль інформації як стратегічного ресурсу.

Документи, які є носіями інформації. Потоки інформації.

Тема 7. Пошук літератури та бібліографії. Робота в Інтернеті

Ступінь розробленості теми.

Пошук літератури.

Перегляд бібліографічних видань. Термін «бібліографія». Види бібліографії.

Аналогії між пошуками друкованої й електронної інформації.

Принципи роботи в Інтернеті.

Тема 8. Ефективність наукових досліджень та її критерій

Ефект від впровадження науково дослідницької роботи.

Природа ефектів наукових досліджень.

Поняття «новизни».

Теоретична і практична значимість.

Концепція дослідження. Провідна ідея.

Функції підсумків досліджень. Рівні результатів досліджень.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1	Наука й наукові дослідження. Дослідження. Формулювання мети й завдань дослідження	лекція	2
2	Наука й наукові дослідження. Дослідження. Формулювання мети й завдань дослідження	практичне	2
3	Гіпотеза, її місце й ролі в дослідженні	лекція	2
4	Гіпотеза, її місце й ролі в дослідженні	практичне	2
5	Методи наукового дослідження	лекція	2
6	Методи наукового дослідження	практичне	2
7	Захист індивідуальних домашніх завдань	публічний захист	1
7	Модульна контрольна робота	тестування	1
8	Науковий аналіз у дослідженні	лекція	2
9	Науковий аналіз у дослідженні	практичне	2
10	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	лекція	2
11	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	практичне	2
12	Пошук літератури та бібліографії. Робота в Інтернеті	лекція	2
13	Пошук літератури та бібліографії. Робота в Інтернеті	практичне	2
14	Ефективність наукових досліджень та її критерій	лекція	2
15	Ефективність наукових досліджень та її критерій	практичне	2
15	Захист індивідуальних домашніх завдань	публічний захист	1
15	Модульна контрольна робота	тестування	1

8. Самостійна робота

№ тижня	Назва теми	Види СР	Кіл-ть годин	Контрольні заходи
1, 2	Головні тенденції розвитку вищої освіти в європейських країнах	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	12	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 1, 2).

1, 2		Виконання ІДЗ №1	2	
3, 4	Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	6	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 3).
3, 4		Виконання ІДЗ №1	3	
5, 6	Організація навчального процесу в університеті	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	7	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 4).
5, 6		Виконання ІДЗ №1	2	
7		Захист ІДЗ №1	1	Захист ІДЗ
8, 9	Фахова підготовка у вищому навчальному закладі: вступ до спеціальності	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	8	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 5).
8, 9		Виконання ІДЗ №2	3	
10, 11	Бібліотека університету і правила користування її фондами	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	8	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 6).
10, 11		Виконання ІДЗ №2	4	
12, 13	Соціально-культурна інфраструктура університету	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	8	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 7).
12, 13		Виконання ІДЗ №2	4	
14, 15	Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи	Опрацювання літератури, підготовка до практичного заняття.	8	Усне опитування на практичному занятті та/або перевірка виконання поточного письмового завдання. Тестування для самоконтролю в системі дистанційного навчання (тест до теми 8).
15		Захист ІДЗ №2	1	Захист ІДЗ

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-ekonomiky-ta-mytnoyi-spravy> (не менш ніж 2 години на тиждень або за попередньою домовленістю);
- відеоконференція на платформі zoom (особиста або колективна) <https://us04web.zoom.us/j/75753307246?pwd=LoykphryGUuteS77jyGjbgj8ToaAb3.1> (Ідентифікатор конференції: 757 5330 7246, Код доступу: 0RZ32c) (один раз на 2 тижні);
- листування за допомогою електронної пошти sokolovav333@gmail.com (у форматі 24/7 кожного дня);
- відеозустріч, аудіоспілкування або смс у сервісі Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача);
- спілкування по телефону (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Система оцінювання курсу.

Оцінка знань студентів здійснюється за кредитно-модульною системою. Навчальний семестр складається з двох змістовних модулів.

Для студентів денної та заочної форми навчання кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі. Студент має право додатково скласти екзамен за 100-бальною шкалою. В цьому випадку підсумкова оцінка визначається як середня вцілому двох змістовних модулів та екзамену.

Оцінка за 100-бальною шкалою переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансфертної системи (ЄКТС –A, B, C, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Позитивну оцінку заслуговує студент, який виявив повне (певне) знання навчального матеріалу, успішно (частково) виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну літературу. Позитивна оцінка виставляється студентам, які засвідчили системні (не системні) знання понять та принципів навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення (використання) під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентів, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою, а також студентам, у яких відсутні знання базових положень навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Критерії оцінювання курсу.

Для студентів денної форми навчання кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю по першому змістовному модулю враховуються наступні види робіт та відповідні критерії:

- повнота відповіді та активність роботи студента на семінарському занятті та/або письмове виконання поточних завдань, правильність виконання та оформлення індивідуального домашнього завдання оцінюється до 25 балів (3 практичних заняття по 25 балів = 75 балів);
- тестування – до 25 балів.

Під час контролю по другому змістовному модулю враховуються наступні види робіт та відповідні критерії:

- повнота відповіді та активність роботи студента на семінарському занятті та/або письмове виконання поточних завдань, правильність виконання та оформлення індивідуального домашнього завдання оцінюється до 20 балів (4 практичних заняття по 20 балів = 80 балів);
- тестування – до 20 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Якщо студент додатково складає екзамен, то оцінювання на екзамені враховує наступні критерії:

- студент отримує два питання, які потребують змістовної відповіді, кожне з них оцінюється від 0 до 50 балів;
- 50-40 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.
- 39-29 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.
- 28-18 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.
- 17-0 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

В цьому випадку підсумкова оцінка визначається як середня вцілому двох змістовних модулів та екзамену.

Для студентів заочної форми навчання навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю по першому змістовному модулю враховуються наступні види робіт:

- письмове виконання поточних завдань, правильність виконання та оформлення індивідуального домашнього завдання оцінюється до 25 балів (3 практичних заняття по 25 балів = 75 балів);
- тестування – до 25 балів.

Під час контролю по другому змістовному модулю враховуються наступні види робіт:

- письмове виконання поточних завдань, правильність виконання та оформлення індивідуального домашнього завдання оцінюється до 20 балів (4 практичних заняття по 20 балів = 80 балів);

– тестування – до 20 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Якщо студент додатково складає екзамен, то оцінювання на екзамені аналогічне для студентів денної форми навчання (дивись вище).

В цьому випадку підсумкова оцінка визначається як середня вцілому двох змістовних модулів та екзамену.

10. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності:

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів

Політика щодо відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента):

Студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні сформувати загальні та фахові компетентності. Самостійну роботу студент може виконати у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=2237>) з подальшим захистом. За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання (сервіс moodle).

Політика щодо дедлайнів.

Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика щодо оскарження результатів контрольних заходів:

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються.

Політика щодо дотримання прав та обов'язків студентів.

Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N507_vid_10.12.21.pdf).

Політика щодо конфіденційності та захисту персональних даних.

Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3.